

Taina Sfântului Maslu –mijloc de tămăduire sufletească și trupească

Introducere

Conform hotărârii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, la inițiativa Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, anul 2012 a fost proclamat **Anul omagial al Sfântului Maslu și al îngrijirii bolnavilor**. Cu acest prilej, pe întreg cuprinsul Patriarhiei Române vor fi organizate o serie de manifestări cu caracter liturgic, duhovnicesc, educativ, social-medical și teologic-științific. Cu binecuvântarea Preasfinției Sale Justin Hodea Sigheteanu, Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Ortodoxe a Maramureșului și Sătmăruului, am alcătuit referatul intitulat: „*Taina Sfântului Maslu –mijloc de tămăduire sufletească și trupească*”, referat susținut în cadrul Conferințelor preoțești din cuprinsul Eparhiei noastre, sesiunea primăvară a anului 2012. Potrivit programului cadru stabilit de Cancelaria Sfântului Sinod referitoare la organizarea în sânul Eparhiilor din cuprinsul Patriarhiei Române în primul semestru a anului în curs tema Tainei Sfântului Maslu va fi tratată prin accentul pus pe evidențierea argumentărilor biblico-patristice și istorice, descrierea semnificației teologice și existențiale a Tainei și prezentarea caracterului liturgic a Sfântului Maslu. Referatul de față vizează în special susținerea și promovarea învățaturii de credință ortodoxă despre rolul și importanța Tainei Sfântului Maslu, redând mărturii vechi și nou-testamentare, dar și patristice despre existența și necesitatea ei, aprofundarea pastorală și practică a acestei Sfinte Taine prin cercetarea și îngrijirea bolnavilor și nu în ultimul rând își propune să evidențieze actualitatea temei în viața Bisericii și a societății actuale în care trăim subliniind realul folos al efectelor duhovnicești și terapeutice ale Tainei asupra tuturor celor ce se apropie și se împărtășesc cu evlavie sfântă de ea.

Pentru început vom spune că potrivit învățaturii creștine scopul existenței omului pe pământ este dobândirea vieții veșnice în deschiderea lui prezenței pline de taină dar transfiguratoare a omului credincios lui Iisus Hristos prin lucrarea harică și sfințitoare a Duhului Sfânt în vederea sfințirii și îndumnezeirii sale veșnice. Pentru împlinirea acestui scop, sensul și chemarea Bisericii este acela de a face pe om să se altoiască, prin intermediul Sfințelor Taine bisericești, pe Trupul Celui Înviat și preamărit al Domnului și de a-l face să primească puterea transfiguratoare a Paștilor care-i îngăduie să smulgă morții și oricărei forme de moarte, existența sa. Astfel, prin harul Crucii dătătoare de viață și prin slava Învierii preaminate a Domnului nostru Iisus Hristos, omul credincios –plămădit și altoit pe Vița vieții– primește capacitatea de a transfigura toată starea de moarte, în care deseori se cufundă conștient și deliberat prin păcatele sale, în stare de deplină înviere. Încorporat în Trupul tainic al Domnului prin Sfintele Taine omul devine *colaborator* al lui Dumnezeu în lucrarea de desăvârșire a ființei sale.

Apropierea noastră de Dumnezeu, până la dobândirea „*asemănării*” depline cu El în deschiderea noastră totală la viața de comuniune trinitar-dumnezeiască înseamnă păstrarea stării de „sănătate”, de nepătimire și de curăție integrală –sufletească și trupească. Potrivit Sfântului Vasile cel Mare „...*nimic dintre lucrurile omenești nu merită să fie socotit bun decât virtutea, care ne duce la asemănarea cu Dumnezeu, cum nimic nu este mai rău în această lume decât păcatul care, despărțindu-ne de Cel preabun, ne unește cu cel rău*”¹. Dar a fi virtuos înseamnă a fi sănătos, cum mântuirea înseamnă și vindecare de tot ceea ce este rău și înaintare spre unirea asemănătoare cu Dumnezeu. În acest înțeles, sănătatea, fie fizică fie sufletească, corespunde cu starea normală a naturii omenești, cea a condiției paradisiace ce presupune a fi o putere omenească folosită în vederea săvârșirii binelui, spre împlinirea poruncilor lui Hristos și spre slava lui Dumnezeu. Prin urmare, sfințirea omului și înnoirea vieții, așa după cum o așteaptă de la noi însuși Mântuitorul Iisus Hristos, se dobândește real și deplin numai în Biserică prin Sfintele Taine. Căci minunea limbilor de foc ce s-a arătat la Pogorârea Duhului Sfânt în ziua Cincizecimii peste Sfinții Apostoli continuă să se manifeste transfigurator și mereu înnoitor numai în Biserică, unde cerul a rămas deschis și izvoarele darului Duhului Sfânt, curg neîncetat ca să (re)nască și să-i aducă la lumină pe cei aflați în întunericul păcatului, să purifice și să adape pe cei însetați, să ofere sănătate sufletească celor înrobiți de păcat și bolnavi, să sfințească pe cei păcătoși care se pocăiesc și, astfel, să dea viață tuturor mlădițelor (cf. Ioan 15, 1-6), tuturor membrilor care fac parte din Trupul tainic al lui Hristos -Biserica.

¹ Sf. Vasile cel Mare, *Omilia: Dumnezeu nu este pricina relelor* 5.

1. Taina Sfântului Maslu: definiție, instituire și efecte

Între toate Sfintele Taine bisericești, Maslul ne apare ca fiind Sfânta Taină a Bisericii în care creștinul bolnav, care este uns cu untdelemn sfințit, dobândește prin rugăciunile preoților harul vindecării de bolile trupești și sufletești. Cu alte cuvinte, în Taina Maslului se împărtășește credinciosului bolnav în chip nevăzut harul tămăduirii sau ușurarea durerii trupești, al întăririi sufletești și al iertării de păcatele rămase după mărturisire sau nespovedite, prin ungerea cu untdelemn sfințit, însoțită de rugăciunile preoților.

Ungerea cu untdelemn a bolnavilor era o practică veche, cunoscută și practică atât la păgâni cât și la iudei, întrucât untdelemnul era considerat ca fiind un foarte bun medicament pentru trup. Pe vremea Mântuitorului practica ungerii cu untdelemn era una frecvent întâlnită. De pildă: când Apostolii au fost trimiși la cea dintâi propovăduire, înainte de învierea Domnului, se precizează că ei „*ungeau cu untdelemn pe mulți bolnavi și-i vindecau*” (cf. Mc. 6,13); iar în istorisirea pildei samarineanului milostiv, Însuși Mântuitorul Hristos subliniază că peste rănile celui căzut între tâlhari s-a turnat „*untdelemn și vin*” (cf. Lc. 10,34). Mai mult, în Evanghelie, tămăduirea bolilor ne este prezentată ca făcând parte din opera mesianică a lui Hristos. Tămăduind pe cei iviți în calea Sa și pe cei aduși spre aceasta, Mântuitorul Hristos a inaugurat lupta Sa contra morții și a păcatului care pusese stăpânire pe omul depărtat de Dumnezeu și lipsit de har. Iar dacă vorbim despre misiunea lui Hristos în lume și aceasta implică restaurarea integrală a omului (trup și suflet), în darul acordat Apostolilor de a vindeca bolnavii și a alina suferințele trebuie să vedem chiar instituirea Tainei înseși de către Domnul nostru Iisus Hristos.

Mântuitorul nostru Iisus Hristos a venit în lumea bântuită de cel rău și plină de fărâdelegi spre a o mântui de tot ceea ce este rău, de moarte și de păcat. Prin întreita Sa lucrare mântuitoare, Hristos Domnul ne-a eliberat de sub stăpânirea vrăjmașului, a păcatului și a morții și ne-a oferit în dar viața și învierea, făcându-Se astfel Răscumpărătorul nostru. În El noi toți am fost răscumpărați și mântuiți în același timp. Spunem aceasta pentru că adeseori se trece ușor cu vederea peste un fapt foarte important, anume că verbul grecesc „*σωζω*” (a salva), folosit în mod frecvent în paginile Noului Testament, înseamnă nu doar „a elibera” sau „a scăpa” dintr-o anumită primejdie, ci și „a vindeca”, iar cuvântul „*σωτηρία*” (mântuire) desemnează atât eliberarea cât mai ales „*vindecarea*”. De altfel, chiar numele lui Iisus înseamnă „Yahve mântuiește” (cf. Mt. 1,21; Fapte. Ap. 4,12), sau altfel spus, „*Dumnezeu vindecă*”.

Iisus însuși vine și Se arată lumii pe Sine ca Doctor (cf. Mt. 8, 16-17; Mc. 2,17; Lc. 4,18,23), iar mântuirea pe care o aduce El este vindecarea omului din starea de boală și din păcătoșenia care a cuprins întreaga ființă umană. Astfel opera mântuitoare a lui Hristos se vedește a fi o lucrare de tămăduire a întregi omeniri asumată în Persoana Sa dumnezeiască și de restaurare a ei în starea de sănătate spirituală pe care a cunoscut-o dintru început. Această mântuire și vindecare a întregi umanității, împlinită obiectiv, ontologic, deplin și real în Persoana Cuvântului lui Dumnezeu întrupat, ne sunt datorate prin Sfântul Duh fiecărui creștin în Biserică prin intermediul Sfințelor Taine restauratoare. În acest cadru Sfântul Maslu este Taina prin care omul bolnav (sufletește și trupește) primește vindecarea firii sale bolnave și este readus și restaurat în starea de sănătate primordială, motiv pentru care e recunoscută în Biserică ca fiind Taina de restaurare și vindecare a firii umane decăzute.

Cu privire la instituire, însă, un lucru este cert: nu cunoaștem împrejurările exacte prin care Mântuitorul Iisus Hristos instituie această Taină, întrucât Sfânta Scriptură nu conține nici un text în care să indice precis timpul și locul instituirii acestei Sfinte Taine. Dar subliniem că Sfânta Scriptură conține mărturii indirecte din care se poate vedea clar că Maslul este o Taină instituită de Domnul Hristos. Bunăoară, practicarea ungerii cu untdelemn în timpul apostolilor, ce se dovedește a fi o lucrare cunoscută și practică de Biserică printr-un ritual poruncit de Mântuitorul, e atestată în Epistola Sfântului Apostol Iacob, care ține să sublinieze următoarele: „*De este cineva bolnav între voi, să cheme preoții Bisericii și să se roage pentru el, ungându-l cu untdelemn în numele Domnului. Și rugăciunea credinței va mântui pe cel bolnav și-l va ridica pe el Domnul, iar de va fi făcut păcate se vor ierta lui*” (5, 14-15). Observăm că această lucrare se săvârșea „*în numele Domnului*”, ceea ce înseamnă că El a instituit-o; iar scopul este unul mesianic, anume acela că tămăduirea sau vindecarea nu este cerută decât în cadrul pocăinței și al dobândirii mântuirii și nu ca scop în sine. Indiferent de sfârșitul bolii ce pune stăpânire pe om, ungerea simbolizează iertarea divină, adică eliberarea din cercul vicios al păcatului, al suferinței și al morții care

reține captivă umanitatea decăzută². Deci, instituirea Tainei Sfântului Maslu de către Mântuitorul Hristos trebuie văzută în darul acordat Apostolilor de a alina suferințele și a vindeca pe cei bolnavi, după Învierea Sa din morți.

Referitor la efectele Tainei subliniem pentru început realitatea că una dintre cauzele principale ale deprimării și descurajării omului este și rămâne boala. Părintele Iustin Popoviciu spune că „...bolile nu sunt decât dinții morții care devorează neconștient pe om”³. Și de multe ori nici boala, nici deprimarea nu pot fi învinse numai cu mijloace omenești. Bolnavul credincios e chinuit și de conștiința că boala lui are cauza și în unele păcate pe care nu le-a putut mărturisi sau că eventual va muri fără iertarea acestor păcate. Și cine nu trece în viața lui prin boală și prin aceste deprimări și îngrijorări, care-i măresc suferința? Ele intră în componența existenței omenești. E posibil să credem că Dumnezeu nu S-a gândit și la un ajutor dat omului în aceste situații de boală și de slăbire sufletească? Taina aceasta arată că Dumnezeu își manifestă mila Lui și față de cei suferinzi care-și pun nădejdea în El, care apelează la El când ajung în aceste situații. Cu alte cuvinte, prin această Sfântă Taină, Biserica ajută pe credincioși să se comporte ca membri ai „trupului tainic” al Domnului și în situația de bolnavi. Prin intermediul acestei Taine, primitorii ei iau din Hristos, capul trupului celui botezat dar și al Bisericii, puterea să-și poarte și ei crucea suferințelor lor trupești cu răbdarea ușurată de bucuria învierii lui Hristos, Care trecând prin patimi, moarte, îngropare și înviere, îi va învia și pe ei. Ei bine, răbdarea bărbătească susținută de nădejdea învierii mobilizează vrând-nevrând forțele trupului care, ajutate de harul sfinților și dumnezeiesc venit de sus, prin invocarea rugăciunii preoților și prin coborârea în har a Duhului Sfânt, pot să aducă sănătatea, sau dacă voia cea sfântă a lui Dumnezeu este alta, îi dau bolnavului liniște și împăcare în fața obștescului sfârșit. De aceea, în toate rugăciunile Maslului se apelează mai ales la mila lui Dumnezeu, iar Dumnezeu apare în această Taină lucrând ca Doctorul plin de milă. De pildă, în pripeala cântării canonice a lui Arsenie, de la sfințirea untdelemnului cu care urmează a se unge bolnavul, pripeală ce se repetă după fiecare tropar, se cere: „*Stăpâne Hristoase, Milostive, miluiește și tămăduiește pe robul Tău (robii Tăi)*”; iar în podobia glasului al IV-lea se cere sugestiv următoarele: „*Doctorul și ajutorul celor ce sunt întru dureri... dăruiește tămăduire neputinciosului robului Tău; îndură-Te și miluiește pe acesta care mult a greșit și-l izbăvește de păcate...*”⁴.

Din această rugăciune, cum și din cuvintele Sfântului Apostol Iacov din Epistola sa sobornicească, desprindem îndoitul efect al acestei Sfinte Taine. Unul fizic, ce presupune vindecarea de bolile trupești, și altul spiritual, ce presupune iertarea păcatelor, adică vindecarea de boala spirituală – păcatul.

Precizăm că în rugăciunea citită după al doilea Apostol și a doua Evanghelie se cere lui Hristos însănătoșirea bolnavului, pe baza faptului că El Însuși S-a întrupat și S-a făcut om pentru zidirea Sa, arătând voința Lui de a mântui trupul și de a-l înălța în Împărăția lui Dumnezeu, cum și de a face din trupuri un mijloc de comunicare veșnică între Dumnezeu și oameni. De aceea, tot în aceeași rugăciune se cere sălășluirea Duhului Sfânt în cel bolnav, potrivit cuvântului Sfântului Apostol Pavel (I Cor. 6,19; 3, 16-17), spunându-se: „...*Însuși, îndurate Stăpâne, caută din înălțimea Ta cea sfântă, umbrindu-ne pe noi păcătoșii și nevrednicii robii Tăi cu darul Sfântului Duh în ceasul acesta și trimite-l peste robul Tău acesta (N)*”⁵.

La fel de importantă este și iertarea păcatelor, în calitatea lor de boli ale sufletului, întrucât Sfântul Iacob spune: „... *iar de va fi făcut păcate, se vor ierta lui*”. De altfel, numai astfel pot fi privite efectele administrării acestei Taine minunate: vindecarea trupească se urmărește doar atunci când aceasta e folosită pentru mântuirea sufletului. Căci dacă Sfântul Maslu ar avea totdeauna ca urmare doar vindecarea trupească, aceasta ar însemna ca să se îndepărteze definitiv boala din firea umană iar oamenii să nu mai moară niciodată, întrucât ei ar recurge mereu la primirea Tainei ori de câte ori ar pătimi sau ar fi bolnavi. În acest caz s-ar desființa legea morții, ceea ce Domnul nu a intenționat prin Maslu, legea morții urmând să fie desființată numai prin învierea generală. Deci, Mântuitorul Hristos nu a voit să dea omenirii, prin Maslu, nemurirea pe pământ, ci a dorit să ne încadreze pe calea ce duce la sfințirea

² Cf. Pr. lect. dr. Dumitru Gh. Radu, *Caracterul ecleziologic al Sfintelor Taine și problema comuniunii*, în „*Ortodoxia*”, an XXX, nr. 1-2, 1978, p. 307.

³ Arhim. Iustin Popovici, *Om și Dumnezeu-Om*, în trad. rom. de diac. Ioan I. Ică jr., Edit. Deisis, Sibiu, 1997, p. 43.

⁴ *Molitfelnic*, Edit. IBM al BOR, București, 2002, p. 129.

⁵ *Molitfelnic*, Edit. IBM al BOR, București, 2002, p. 148.

desăvârșitoare. Or, aceasta nu e posibilă fără iertarea a tot păcatul săvârșit în noi. Iar dacă unele păcate nu sunt mărturisite la Spovedanie, din neștiință sau fără voie, ori chiar sunt uitate, acestea nu vor avea efecte negative în noi interpunându-se în calea ascendentă pe care o apucăm spre desăvârșire? Nu întâmplător teologii liturgiști și moralisti în perspectiva apartenenței ecesiale așează Taina Sfântului Maslu în cadrul Tainelor restauratoare, apărând ca o taină complementară Pocăinței. Iar dacă recurgem la administrarea propriu-zisă în Biserica Ortodoxă vom regăsi legătura profundă între efectele pe care le produce această Sfântă Taină. De pildă, în rugăciunea a VII-a se zice: „*Bunule și lubitorule de oameni ne rugăm Ție și cerem în ceasul acesta: ascultă rugăciunea noastră și o primește pe ea, ca pe tămâia ce se aduce Ție, și cercetează pe robul Tău acesta (N). Și orice a greșit cu cuvântul, cu lucrul sau cu gândul, în timpul nopții sau în timpul zilei; și, de a căzut sub blestem preoțesc sau sub blestemul său..., pe Tine Te chemăm și Ție ne rugăm: slăbește, lasă și iartă-i lui, Dumnezeule, trecându-i cu vederea fărădelegile și păcatele făcute de dânsul cu știință și cu neștiință...*”⁶.

Existența omului este nespus de complexă. E imposibil de separat între trup și suflet atâta timp cât omul trăiește, cum e imposibil să faci separație între lucrarea harului sfințitor asupra trupului și asupra sufletului în om. Însăși vindecarea trupului e simțită de bolnav ca un har dat lui de Dumnezeu în calitatea lui de persoană umană integrată. Trupul e plin de energiile sufletului; prin el lucrează sufletul. De aceea harul nu lucrează asupra trupului fără să lucreze și asupra sufletului. De aceea în rugăciunile Tainei se cer împreună: tămăduirea trupului, iertarea de păcate și curățirea sufletului de păcate. Sălășluirea Duhului are mai ales scopul curățirii de păcate și al tămăduirii de patimi și al ridicării omului la o viață de sfințenie, de slujire curată a lui Dumnezeu. Prin urmare, întrucât păcatul este o boală a sufletului, mai ales când s-a îndesit în patimi, și ca atare e și o cauză a bolii trupului, Maslul este socotit atât ca o tămăduire a trupului, cât și a sufletului, și Dumnezeu e numit Doctorul sufletelor și al trupurilor.

Insistența cu care se cere, cu mult mai mult decât în Taina Pocăinței, tămăduirea bolnavului de patimile sufletești odată cu tămăduirea trupului, ne dă să înțelegem că mai ales la aceste rădăcini ale păcatelor se referă Taina Maslului, de unde și necesitatea administrării Tainei, căci la această fază progresată a slăbiciunilor păcătoase ale omului, provenită din nesocotirea Tainei Pocăinței și a conlucrării sale cu harul Botezului și al Mirungerii, se reduce de fapt păcătoșenia⁷. Spovedania anterioară Maslului a adus bolnavului iertare de păcatele mărturisite, dar el n-a avut timp să topească, prin conlucrare cu harul redobândit, slăbiciunile păcătoase, hrănite printr-o obișnuință îndelungată cu păcatul, slăbiciuni care explică adeseori și boala trupului. De aceea în rugăciunile rostite la administrarea Maslului, în care se cer deodată tămăduirea trupului, iertarea de păcate și tămăduirea de patimi, eliberarea simțurilor de influențele rele și alungarea vrăjmașului, toate acestea se cer pentru ca bolnavul, devenit sănătos trupește și sufletește, să poată trăi o viață curată, întru sănătate și curăție, închinată total slujirii lui Dumnezeu. Deci Taina Maslului nu e administrată nici pentru moarte, așa cum e văzută în Catolicism⁸, după cum nu are drept scop nici nemurirea pe pământ.

2. Primitorii, săvârșitorii și administrarea propriu-zisă a Tainei

Dintru început ținem să subliniem importanța administrării acestei taine bisericești asupra tuturor membrilor vii ai Bisericii, deopotrivă clerici și mireni, care sunt botezați în numele Preasfintei Treimi, pecetluiți cu darul Sfântului Duh și meniți a fi mărturisitori ai vieții și învățaturii mântuitoare a Domnului și Mântuitorului Iisus Hristos. Sfântul Apostol Iacob scrie: „*Este cineva bolnav între voi?*” Se referă desigur la cei din rândul creștinilor, căci doar ei se pot împărtăși eficient de efectele restauratoare ale acestei Sfinte Taine. Dacă vorbim de boală, Sfântul Iacob se referă la cea fizică. Or, din punct de vedere fizic orice om se poate îmbolnăvi în virtutea realității soteriologice că nimeni dintre cei născuți din femeie nu e fără de păcat. Deci, primitorii pot fi toți creștinii cuprinși de bolile trupești ori sufletești: deopotrivă mireni și clerici.

⁶ *Molitfelnic*, p. 166.

⁷ Pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, Edit. IBM al BOR, București, 1978, p. 205.

⁸ Biserica romano-catolică administrează Maslul numai celor grav bolnavi, celor de pe patul de moarte, și-l consideră ca o pregătire pentru călătoria în viața de dincolo. Pentru aceasta și numește Maslul: „*extremo unctio*”, adică ungerea cea mai de pe urmă. (*Teologia dogmatică și simbolică*, Edit. IBM al BOR, București, 1958, vol. II, p. 928-929).

Când este vorba despre clerici pecizăm că Sfântul Iacob îi are în vedere cel mult indirect, întrucât el face referire doar la cei care se împărtășesc de această Taină „*chemând preoții Bisericii*”. Dar preoții, în calitatea lor de „iconomi ai Tainelor dumnezeiești” nu doar administrează Tainele bisericești, ci se pot și ei la rândul lor împărtăși de acestea spre folosul lor duhovnicesc. Efectul Sfintelor Taine nu este doar asupra celor care se administrează Sfintele Taine, ci deopotrivă și în înțeles mai profund și asupra celor care le săvârșesc. Oare săvârșirea Sfintei Liturghii are efecte benefice doar asupra credincioșilor care iau parte la săvârșirea ei sau beneficiază de harul sfințitor și clericul săvârșitor? Iar dacă răspunsul la această întrebare este doar unul, anume că pe măsura pregătirii slujirii preoțești și a vredniciei sale în cadrul liturgic al Sfintei și dumnezeieștii Liturghii sau a Sfintelor Taine și ierurgii, sacerdotul se împărtășește benefic și mântuitor, atunci cu siguranță că săvârșirea regulată, optimă și tipiconală, după rânduiala propriu-zisă și autentică a Bisericii și însoțită de evlavie sfântă și simțul responsabilității slujirii sacerdotale aduce efecte majore în sufletul și viața clericului săvârșitor al Tainei Sfântului Maslu, fără să fie neapărat cuprins de o boală trupească anume.

Cuvântul apostolului Iacob: „*să cheme preoții Bisericii*” îi vizează direct pe mireni creștini și se referă mai mult la faptul că pentru săvârșirea Tainei Maslului e nevoie de mai mulți preoți. Biserica a fixat numărul de șapte, dar acest număr poate fi și mai mic. În caz de nevoie, de necesitate grabnică, când e administrat unui bolnav grav aflat pe patul de suferință ori în spital, cum și în lipsă de mai mulți preoți, Maslul poate fi săvârșit și de un singur preot. Textul citat nu exclude o astfel de interpretare. Se recomandă însă ca Maslul să fie săvârșit de șapte preoți după numărul darurilor Duhului Sfânt, rânduiala cuprinzând, de altfel, șapte Sfinte Evanghelii, precedate de șapte pericope apostolice și însoțite toate de alte șapte rugăciuni speciale ce vizează tămăduirea celui bolnav, iertarea păcatelor și mântuirea lui. Aceasta pentru că Taina Maslului presupune și comuniunea rugăciunii eclesiale care manifestă cu putere această comuniune.

Subliniem că lucrarea Sfântului Duh în om, care e cerută și acordată prin Taina Maslului, nu s-ar putea efectua însă fără o deschidere a sufletului bolnavului, prin credință și căință. Poate mira faptul că bolnavului care primește această Taină nu i se cere o mărturisire de credință ca la Botez, și nici ca la Împărtășire, o mărturisire a păcatelor prin Taina Pocăinței; dar preoții au temeiul să o considere dată, așa cum consideră episcopul mărturisirea de credință dată de cel ce se hirotonește întru diacon sau preot (prin certificat teologic și prin spovedanie înainte de Hirotonie), sau învoirea dată de cei ce se căsătoresc. Însuși faptul că bolnavul cheamă preoții să se roage pentru el implică credința lui în lucrarea lui Dumnezeu prin această Taină. De pildă, în rugăciunea de după Evanghelia a doua se spune: „...*Căci el și-a cunoscut păcatele și a venit la Tine cu credință. Deci, primindu-l cu iubirea Ta de oameni și iertându-i orice a greșit cu cuvântul, cu lucrul sau cu gândul, spală-l și-l curățește pe el de tot păcatul. Și, petrecând pururea împreună cu dânsul, păzește-l în ceilalți ani ai vieții lui, ca, umblând întru poruncile Tale, să nu mai fie el batjocură diavolului, ca și într-însul să se mărească preasfânt numele Tău...*”⁹.

Un lucru important în actul administrării Tainei Maslului este ungerea celui bolnav de către preot (preoți) cu untdelemn la simțurile principale, în semnul crucii, iar semnificația crucii în această ungere o arată cântărețul care cântă în timp ce preotul săvârșește această ungere: „*Doamne, armă asupra diavolului crucea Ta ai dat nouă, că se cutremură și se îngrozesc nesuferind a căuta spre puterea ei; căci morții i-ai sculat și moartea ai surpat. Pentru aceasta ne închinăm îngropării Tale și sfintei Învieri*”¹⁰. Crucea e mijlocul prin care vine puterea din trupul lui Hristos, Care a biruit moartea. Deci, însuși Hristos cel jertfit Se sălășluiește prin semnul crucii în bolnav, dându-i puterea înfrânării de la păcate, a rezistenței la orice egoism al pornirilor păcătoase, așa după cum cu ea se va întări sufletul celui bolnav, pentru ca să biruiască boala din trupul său tocmai prin ungerea cu untdelemn a părților corporale ce reprezintă simțurile. În prima rugăciune specială se spune printre altele: „...*Pentru că n-ai binevoit a ne curăți prin sânge, ci ai dat și în untdelemnul sfințit chipul Crucii, ca să ne facem noi turmă lui Hristos, preoție împărătească, neam sfânt, curățindu-ne cu apă și sfințindu-ne cu Duhul cel Sfânt*”¹¹.

Mai e de menționat un amănunt: atunci când Taina Sfântului Maslu se săvârșește în biserică în cadrul liturgic, aceasta se face de obicei cu participarea mai multor credincioși, care se roagă și ei concomitent cu preoții pentru cel sau cei bolnavi. Din această largă comuniune, din acest semn al

⁹ Molitfelnic, p. 148.

¹⁰ Molitfelnic, p. 143.

¹¹ Molitfelnic, p. 142.

dragostei pe care i-l dau mai mulți semeni în starea cuiva de boală și neputință, acel (acei) bolnav prinde de asemenea putere de refacere trupească și sufletească. De altfel, rânduiala liturgică ortodoxă recomandă săvârșirea acestei Taine de către mai mulți preoți ce manifestă voința Bisericii de a pune mai multe forțe ale ei în mișcare, prin comuniunea în rugăciune și în dragoste frățească, pornirea mai multora de a scăpa un membru al ei sau mai mulți de situația de neputință și de durere în care se află. Prin urmare, ca în toate Tainele bisericești tot așa și în această Taină comuniunea cu preotul și cu alți semeni ne ajută să intrăm în comuniune mai deplină cu Hristos în Biserica Sa în care toți suntem „mădulare fiecare în parte”.

În ceea ce privește administrarea propriu-zisă precizăm pe scurt că slujba are trei părți mari, aflate în strânsă legătură una cu cealaltă și dacă una sau alta nu e săvârșită slujba liturgică nu este întreagă. Așa cum Liturghia credincioșilor nu poate fi săvârșită în afara sau fără Liturghia catehumenilor, sau cum aceste părți integrante nu-și au înțelesul și nici rostul în slujirea liturgică propriu-zisă a Bisericii fără pregătirea darurilor de la Proscomidie, tot astfel nu putem desprinde intenționat una din aceste părți care alcătuiesc un tot unitar slujba Tainei Sfântului Maslu. În cele ce urmează, înainte de a concludiona, vom recurge la câteva aspecte liturgice și tipiconale dintre cele mai proeminente.

Prima parte este de fapt o „slujbă de mângâiere” (παρακλιση -paraklesis) pentru cel ce va primi Taina și constă în rostirea canonului de rugăciune, împărțit în nouă stări tipiconale, prin care se invocă mila cea nemăsurată a lui Dumnezeu și lucrarea harică tămăduitoare a Domnului nostru Iisus Hristos asupra celui neputincios sufletește și trupește, unde regăsim repetându-se mereu stihul: „*Stăpâne, Hristoase, Milostive, miluiește și tămăduiește pe robul Tău*”. Partea a doua are drept obiect binecuvântarea untdelemnului ce va fi folosit pentru ungerea celui sau a celor bolnavi. Astfel, după ce s-au rugat „*pentru ca să se binecuvânteze untdelemnul acesta cu puterea, cu lucrarea și cu venirea Sfântului Duh*”, cei șapte preoți rostesc, pe rând, această rugăciune: „*Doamne, Cel ce cu mila și cu îndurările Tale tămăduiești zdrobirile sufletelor și ale trupurilor noastre, Însuți și acum sfințește untdelemnul acesta, ca să fie celor ce se vor unge din el spre tămăduire și spre izbăvirea de toată întinăciunea trupului și a sufletului și de toată răutatea...*”¹². În final, partea a treia a slujbei este consacrată ungerii bolnavului de fiecare dintre preoți. Fiecare ungere este precedată de citirea a câte unei pericope din Apostol și Evanghelie, adică se aduce în prim plan principalele pasaje din Sfânta Scriptură a Noului Testament care se referă la boală și la vindecare, privite atât din punct de vedere al bolnavului cât și al celor care-l înconjoară. După aceea se rostesc, prin îngenunchiere, cele șapte rugăciuni speciale, care fiecare în felul ei ocupă un rol esențial în cadrul slujbei. În esență, prin ele reamintim mila și compasiunea pe care Dumnezeu le-a arătat întotdeauna față de oameni, rugăciunile alcătuite cerându-I printre altele păzirea vieții celui bolnav, ușurarea suferințelor, tămăduirea și întărirea trupului său, îndepărtarea a toată neputința și boala, dar în același timp și mai presus de toate iertarea păcatelor, întărirea duhovnicească, mântuirea și sfințirea celui bolnav, regenerarea întregii sale ființe și reînnoirea în Hristos a vieții sale. Fiecare rugăciune insistă în chip special asupra unuia sau altuia din aceste aspecte, dar toate asociază mângâierii trupului mângâierea sufletului și leagă vindecarea spirituală de vindecarea fizică, subliniind, fără a subestima valoarea acesteia din urmă, importanța mai fundamentală a celei dintâi. Urmează apoi ungerea, însoțită de rugăciunea următoare: „*Părinte sfinte, Doctorul sufletelor și al trupurilor, Care ai trimis pe Unul Născut Fiul Tău, pe Domnul nostru Iisus Hristos, să tămăduiască toată neputința și să răscumpere din moarte, vindecă și pe robul Tău (N) de neputința trupească și sufletească ce l-a cuprins și fă-l să vieze prin harul Hristosului Tău... Căci tu ești izvorul tămăduirilor și Ție slavă Ți înălțăm, împreună și Unuia Născut Fiului Tău și Preasfântului și Bunului și de viață făcătorului Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor*”¹³.

În final, slujba se încheie prin rostirea de către preoți a unei rugăciuni profunde de pocăință prin care cer lui Dumnezeu iertarea păcatelor pentru cel bolnav, după ce pun Sfânta Evanghelie deschisă pe capul bolnavului spre a adevări adumbrirea harică a Duhului Sfânt revărsat din cuvântul Evangheliei lui Hristos care dorește să rămână tainic și isihast, nu rostit cu gals înalt ci în inimile curățite de orice întinăciune a păcatului, spre a lucra și rodi mântuitor până ce „Hristos va lua chip desăvârșit în noi”. Căci: „...*nu pun mâna mea cea păcătoasă peste capul celui ce a venit la Tine cu pocăință și cere de la Tine prin noi iertare păcatelor, ci pun mâna Ta cea puternică și tare, ce se află în această sfântă Evanghelie, pe care slujitorii cei împreună cu mine o țin deschisă pe capul robului Tău (N), și mă rog împreună cu*

¹² Molitfelnic, p. 136-137.

¹³ Molitfelnic, p. 144.

dânșii și cer iubirea Ta de oamnei cea milostivă și care nu ține minte răul”¹⁴. Iată cum întreaga slujbă este marcată de un puternic caracter penitențial, care se explică prin aceea că Taina are drept scop atât vindecarea bolilor trupești, cât și vindecarea bolilor sufletești și iertarea păcatelor. Ei bine, acest caracter penitențial se justifică prin faptul că orice boală a trupului are drept primă cauză păcatul și, prin urmare, vindecarea ei presupune nimicirea păcatului și tămăduirea firii căzute. În această perspectivă, pe tot parcursul slujbei, Biserica cere lui Dumnezeu mântuirea bolnavului, deodată cu vindecarea bolilor sale trupești.

În concluzie, putem spune că Taina Sfântului Maslu este cu precădere Taina ecclesială a restaurării integrale a firii umane decăzute regăsite atât în binecuvântarea preoților din finalul slujbei („Dumnezeu să vă ierte și să vă binecuvânteze, și sănătatea sufletească și trupească să vă dăruiască!”), cât și în cea dintâi rugăciune tipiconală („Așa, Stăpâne Doamne, fă-ne și pe noi să fim slujitori ai legii Tale celei noi a Fiului Tău, prin untdelemnul acesta, pe care-l sfințește cu scump Sângele Tău, ca, dezbrăcându-ne de poftele cele lumești, să murim păcatului și să viem dreptății, îmbrăcându-ne în Domnul nostru Iisus Hristos, prin ungerea cu sfințenia ce va fi adusă untdelemnului acestuia”). Prin urmare, Sfântul Maslu este întotdeauna un eveniment în Biserică, prin Biserică și pentru Biserică, ceea ce înseamnă că exclude tot ceea ce izolează față de rezonanța ecclesială, fiindcă și ea este Taina bisericească prin care se administrează acele „epifanii cerești”, acele limbi de foc, ce vestesc celor ce se împărtășesc de ele puterea mântuitoare a harului sfințitor, deschizându-ne o cale fulgerătoare spre Împărăție. De aici și înțelesul profund al vieții creștine autentice fundamentat pe o conștientizare permanentă și din ce în ce mai deplină a vieții sacramentale în scopul tămăduirii sufletești și trupești.

Pr. conf. dr. Adrian Gh. PAUL

Parohia Ortodoxă
„Sfinții Împărați Constantin și Elena”
BAIA SPRIE

¹⁴ Molitfelnic, p. 167.